

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Monachorvm D. Bernardi, S. R. E. Cardinalis, Et Abbatis Cassinensis

**Arnulfus <de Boeriis>
Bernardus <Ayglerius>**

Dilingæ, 1616

Cap.I. Quam culpabilis & execrabilis sit in Prælatiſ defectus boni exempli,
negligentia correctionis, nimia temporalium ſollicitudo, & ſpiritualium
omiſſio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48585)

CAPITVLVM I.

IN QVO DEFE-
CTVM BONI EXEM-
PLI IN PRÆLATO, ET
correctionis negligentia de-
testatur: ostendens nimiam
temporalium sollicitudinē,
& spiritualium omisso-
nem, esse culpa-
bilem.

IRCA primam par-
ticulam huius partis,
in qua defectus boni
exempli in Abbate
periculosus ostendi-
tur, non immerito à benè confide-
rantibus attenditur, quod officium
tenet Abbas in Monasterio, &
quem locum.

Et

Et Nota quod ipse debet habere *Abbas*
 officium solis vel lucis, Patris, Pa- *debes*
 storis, & Doctoris. De his verò tan- *esse*
 to cum maiori timore loqui prasu-
 mo, quanto me ipsum ex ore meo,
 alios iudicando vel instruendo, cõ-
 demno. Ne tamen omisis Abba-
 tibus, de quorum numero sum in-
 dignus, solos videar subditos tange-
 re, & non in hoc speculo, vbi se cõ-
 sideret, Abbatibus ministrare: sub-
 iungitur inter proprietates alias,
 qualiter Sol clarus & lucidus, debeat
 esse Abbas.

Ipse enim Abbas, quando ad a- *Sol cla-*
 mandum Deum adaptatur & di- *rus &*
 sponitur, Sol clarus & lucidus effici- *lucidus*
 tur, & habetur; sicut in lib. Iud. di-
 citur: *Qui diligunt te, sicut Sol in ortu* *Iudic. 50*
splendet, ita rutilent. Sicut autem in *34*
 firmamento nihil est splendidius
 Sole: sic in Monasterio, nihil est cla-
 rius bono Abbate. Vnde queritur
 in Ecclesiastico: *Quid lucidius Sole?* *Beel. 170*
 Et *Qui 300*

Qui enim ascendit in montem præ-
 lationis, insignia debet habere trās-
 figurationis: vt eius intentio sit pu-
 ritate sublimis, & eius conuersatio
 aliorum respectu admirabilis. Ex-
 emplo nostri Saluatoris, de quo di-
 citur in Mattheo: *Assumpsit Iesus Pe-*
trum, Iacobum, & Ioannem fratrem
eius, & duxit eos in montem excelsum
seorsum, & transfiguratus est ante
eos, & resplenduit facies eius sicut Sol,
vestimenta autem eius facta sunt alba
sicut nix. Et quanto spiritualibus
 viris præeminet, tanto magis cu-
 riosè studeat, vt inter illos præful-
 geat, sanctitatis claritate, inter
 quos viros luminosos præeminet
 dignitate. Et facta comparatione
 spiritualium dispensatorum, &
 temporalium administratorum,
 nec non & orationi insistentium,
 & operi vacantium, semper inue-
 niatur celsior, habeatur sanctior, di-
 gnior iudicetur, sapientior repute-
 tur;

tur; Ut illud ad Corinth. eidem in
 comparationibus adaptetur, de quo
 per Apostolum dicitur: *Alia cœle-* 1. Cor. 13o
stium gloria, alia terrestrium, alia cla- 4l.
ritas Solis, alia claritas Lune, alia cla-
ritas stellarum. Stella enim à stella
differt in claritate. Sic verò claritas
 sanctitatis debet esse bonis dulcis,
 & delectabilis; sicut legitur in
 Ecclesiastico: *Dulce lumen, & dele-* Ecccl. 21.
ctabile oculis, videre Solem. Nec so- 7o
 lum bonis debet esse delectabilis &
 placidus, immò etiam malis dum
 tolerantur, bonorum suorum com-
 municaturus; sicut legitur in Luca:
Eritis filij altissimi: quia ipse benignus Luc. 6o
est super ingratos, & malos. Et in 35.
 Matth. *Sitis filij patris vestri, qui* Matth.
Solem suum oriri facit super bonos & 5o 45o
malos, & pluit super iustos & iniustos.
 Nam dummodò mali, nimirum eos
 supportando, non efficiantur dete-
 riores, vitiosis parcendo, ut possit
 facere meliores, sequi debet con-

K 2 filium

filium sapientis eum discretè monentis: Tamdiu ingratos feras, donec gratos feceris. Ingratus enim præluere debet Prælatus, & eis debet esse beneficus, vt sit irreprehensibilis, & subditi materiam non habeant in querelis; sicut dicit Apostolus ad Philip. *Omnia facite sine murmurationibus & hesitationibus, vt sitis sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione, in medio nationis prauæ & peruersæ: inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Magis enim illuminant facta, quam verba. Et ideo quos præcellit Abbas sanctitate, & famæ claritate, debet illuminare exemplorum veritate. Vt sicut dicit B. Pater noster: Quæ agenda sunt, potius factis quam verbis demonstret.* Iuxta consilium sapientis dicentis: Longum iter per præcepta, breue & efficax per exempla. Et nota quod cum tria necessaria sint in Prælato, quod ipse scilicet

Philip.
2. 14.

Cap. 2.

Seneca.

scilicet pascat subditos exemplo,
 verbo, & charitatiuo subsidio. Et
 ad exemplum sit necessaria mundi-
 tia vitæ. Ad verbum, scientia: & ad
 subsidium charitatiuū, peritia pro-
 uidentia. Dum vitæ mundicia defi-
 cit in statu prælationis, grauius ec-
 clypsin patitur tertia pars solis. Et
 ex illa percussione superiorum, gra-
 uis sequitur percussio subditorum;
 sicut legitur in Apoc. *Et percussa est* pro 8.
tertia pars Solis, & tertia pars lune, 2.
*& tertia pars stellarum: ita ut obscu-
 raretur tertia pars eorum.* Et quid se-
 quatur de solis percussione, & dura
 ipsius obtenebratione, legitur in lo-
 hele. *Sol conuertetur in tenebras,* id ioel 2.
 est, ostendetur exempli obscuritas 3.
 in Prælatiis. *Et luna in sanguinem,* id
 est, peccati fæditas in subditis, A-
 scendit autem fumus teterrimus ad
 solem prælationis, obscurans eum
 de inferioribus & profundis, pro-
 cedens de puteo fluxibilitatis car-
 naliū

narium desideriorum, & voluptatum, post casum, qui est de virtutibus, ad vitiorum statum; sicut legitur in Apoc. *Vidi stellam de caelo cecidisse in terram.* Usq; ibi: *Et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magna, & obscuratus est Sol, & aer de fumo putei.* Quando verò Abbatem contingit descendere à mentis puritate, & defectum pati in exempli claritate, studeat nubilum exempli boni impediens remouere, fulgorè puritatis ascendere, & charitatis recuperare ardorem. Nam operante diuinâ gratiâ, posset adhuc consummare debita Deo sacrificia. Et qui prius fuit nubilosus per suos defectus, posset fieri luminosus, & Deo acceptus. Et tunc eidem posset conuenire, quod legitur in lib. Machab. *Tempus affuit, quo Sol refulsit, quia prius erat in nubilo, accensus est ignis magnus, ita ut omnes mirarentur.*

Item

Item; qui habet præesse; ipsâ ¹²
 nominis conuenientiâ dici propriè ^{Pater;}
 & esse debet Abbas; sicut Beatus
 Benedictus ait: *Christi enim vices* ^{cap. 20}
in Monasterio agere creditur, quan- ^{Rom. 80}
do ipsius vocatur prænominè: dicen-
te Apostolo: Accipistis Spiritum ado-
ptionis filiorum, in quo clamamus,
Abba Pater. Paternitas autem Ab-
batis ostenditur in affectione amo-
ris; vt dicit filius in Ioan. Ipse enim ^{Ioan. 160}
pater amat vos. Item in Ioan. Pa- ²⁷⁰
ter amat filium suum. Item, idem ^{Ioan. 30}
pater dicit in Matthæo: Hic est fi- ³⁵⁰
lius meus dilectus, in quo mihi compla- ^{Matt. 30}
cui. Pater enim debet moueri per ¹⁷⁰
filij dilectionem, ad omnem filij af-
fectionem, ei tamquam filio prou-
dendo, eiusq; defectus, in quantum
cum Deo potest, tolerando, sollici-
teq; supplendo, exemplo S. Iob di-
centis: Oculus fui cæco, & pes claudo. ^{Iob. 290}
Pater pauperum erã, & causam quam ¹⁵⁰
nesciebam, diligentissimè inuestigabam.

Beneficia autem, & benedictiones Abbatum, ad multa bona confirmant animos subditorum. Et magna gloria est subditis, honor & bonitas Abbatis; sicut Eccles. dicit: *Benedictio patris firmat domos: id est, animos & conscientias, filiorum.* Et post pauca: *Gloria enim hominis ex honore patris sui.* Veruntamen, sicut pater bonus est filij gloria, ita malus Abbas, & ipsius turpis vita, est subditorum ignominia; sicut in Eccles. dicitur: *Ne gloriaris in contumelijs patris tui.* Non enim est tibi gloria, sed confusio. Ignominia ergo Prælati, monachos abominabiles reddunt. Et præter alia mala quæ ipsis proueniunt, Monasterij hæreditas dissipatur: & ipsis datur in opprobrium, si querulosi sunt de Abbate impio. Non est enim mirum quod legitur in Eccles. *Fiij abominationum, sunt filij peccatorum, & qui conuersantur secus domos impiorum,*

Eccel. 3.
11.

Eccel. 30.
120.

Eccel. 41.
3.

rum. Filiorum peccatorum peribit hereditas, & cum semine illorum assiduitas opprobrii. De patre, etiam, impio conqueruntur filij: quoniam propter illum sunt in opprobrio. Sæpe namque rememoratur Monachus peccatū, seu infamiam mali patris, vt legitur in Isa. *Pater tuus primus peccauit, & interpretes tui prauaricati sunt in me.* Isa. 4. 30
 Et in corde illud ex Trevis possunt subditi gemendo dicere: *Pupillifati sumus absq; patre.* Thren. 5. 30
 Nec est Abbatum modicum periculum, dando subditis mortis exemplum. Nam dum ipse agit mala opera, dat exemplum subditis faciendi similia, vel peiora; sicut legitur in Ioan. *Quicunq; pater fecerit, hæc & filius similiter facit.* Ioan. 5. 19
 Ipse non debet vocari pater, sed filiorū potius parricida, qui mittit ad filios mortis exempla. De quo legitur in Matth. *Tradet frater fratrem in mortem, & pater filium.* Matth. 10. 21.

Sed nota quod licet sit studendum

K 5 patri,

patri, ut filius habeat viscera pater-
na, non tamen eius affectio debet
esse fatua. Non enim est filius sem-
per osculandus, sed frequenter ver-
beribus castigandus. Quia & ipsa
poena castigationis, est indicativa
paternæ affectionis. Habet enim
castigationem religiosus amor, &
plagam dulcedine plenam. Unde
Beatus Ambrosius dicit: Non oscu-
latur semper pater filium, sed ali-
quando castigat. Quando ergo ca-
stigatur qui diligitur, tunc circa eum
pietas exercetur. Habet enim a-
mor plagas suas, quæ dulciores sunt
cum amarissimè inferuntur. Dul-
cior est enim religiosa castigatio,
quam blanda remissio.

112. Habet Abbas præterea *Pastoris*
Pastor: officium: ut non solum substantiã
pro sustentatione Monachorũ tri-
buat, sed etiam ipsam animam pro
eis tempore persecutionis exponat;
iuxta verbum Saluatoris in Ioann.

Bonus

Bonus Pastor animam suam dat pro ovis suis. Talis pastor datur à Deo proprie, sicut in Ezechiele: *Suscita- Ezech. bo super eas pastorem unum, qui pascet 34. 23. eas, servum meum David, ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem.* Canonicus enim ingressus, est boni pastoris indicativus. Nam non per ostium, sed aliunde intrantes, non sunt Pastores, sed fures potius & latrones; sicut ait Dominus in Ioan. *Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.* Ioannem lege, ibi inuenies signa boni pastoris, signa furis & latronis, signa mercenarij gregem persecutionis tempore deserentis. Sed attendendum, quod bonus Pastor debet præcedere per conuersationem, & oves sequi per imitationem continuam; ut ibidem in Ioan. legitur: *Cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: & oves illam*

sequuntur

K 6 sequun-

*sequuntur, quia sciunt vocem eius. Verum merito super Pastores, sicut legitur in Zach. irascitur Deus: quoniam peccatis exigentibus, multi sunt hodie qui vocantur Prælati vel Abbates, qui sunt quædam simula-
 cra, non Pastores. Non enim faciunt debitas visitationes, nec salubriter requirunt temporalium & spiritualium dispersiones. Dati sunt ad sua desideria facienda, & bona omnia dissoluenda. Non habent verbi & vitæ veritatem, lupis infernalibus commissum exponunt gregem suum. Per hypocrisim sunt Pastori similes: Sed sunt idolum, vitæ animam non habentes. De his potest intelligi, quod legitur in Zachar. Sume tibi vasa Pastoris stulti: quia ecce ego suscitabo, supple permissiuè, pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum non quaeret, & contritum non saluabit. Et id quod stat non exuriet, & carnes pinguium*

Zach.
 10. 3.

Zach.
 11. 15.

guium comedet, & ungulas eorum dis-
soluet. O pastor, & idolum, derelin-
quens gregem? Utinam timeas, ne
domus eius opera inutilia reddat.
Nam saepe & rationem eius infa-
tuat, ut sibi, quod post praedicta se-
quitur, conueniat: *Gladius super
brachium eius, & super oculum dextrū
eius; Brachium eius ariditate siccabi-
tur, & oculus dexter eius tenebrescens
obscurabitur.*

Is etiam qui assumitur in Abba-
tem, non solum debet se exhibere
Patrem & pastorem, sed conuenit
eum esse Doctorem; sicut dicit Bea-
tus Benedictus: *Oportet ergo eum es-*
se doctum lege diuina, ut sciat & sit
unde proferat noua & vetera. Et idē:
Cum ergo aliquis suscipit nomen Abba-
tis, duplici debet doctrina sui praesse
discipulis, id est; omnia bona & sancta
factis amplius quam verbis ostendere:
ut capacibus discipulis, mandata Do-
mini verbis proponat: duris verò corde

17.
Doctore

cap. 64

cap. 21

& simplicioribus, sacris sui diuina pre-
 cepta demonstrat. Omnia vero que
 discipulis docuerit esse contraria, in suis
 factis indicet non agenda. Huic sen-
 tentie conuenit quod Hormisda
 Papa scribens dicit: Irreprehensi-
 biles enim esse conuenit, quos pra-
 esse necesse est corrigendis. Longa
 debet vitam suam probatione mo-
 strare cui gubernacula committun-
 tur ecclesie. Praterca oportet quod
 Prelatus recta doceat, & alios re-
 prehendendo, se ipsum audiat, iu-
 uet opere, quod edificat in sermo-
 ne. Nam alias confundit, non aedifi-
 cat, nec proficit, & loquendi perdit
 auctoritate. De his omnibus possunt
 intelligi auctoritates subsequentes,
 contra Doctores verbum opere de-
 struentes. Beatus enim Greg. dicit
 Loquendi auctoritas perditur, si o-
 pere non iuuatur. Et Aug. Non o-
 bedienter auditur, qui seipsum non
 audit. Et Hier. Non confundant o-
 pera

pera tua sermonem tuū. Ceterum quia oportet eum esse doctorem & doctū, necesse est q̄ ducatum, quem ipse præbere debet per scientiā, non ignoret; & ideo antequā assumeret prælationē, debuit habere scientiā competentem. Est enim ignorantia execrabilis in Monacho, dumodo inueniat quod adijcere valeat: multo fortius in Prælato, cum eū necessario prædicare oporteat. De his dicit B. Aug. Ille ignorās potest excusari à poena, qui q̄ disceret, non inuenit. Illis autē hoc ignosci non poterit, qui habentes à quo discerent, operā non dederunt. Postquam etiam Abbas est ordinatus, debet in quantum potest, lectioni esse attentus. Nam cui committitur doctrinae exhortatio, mandatur in lectione attentio. Vnde Apost. ad Tim. *Attende le-* ^{1. Tim. 4} *ctioni, & exhortationi doctrinae, & semper mane in his.* Ignorantia namque prælatorum, mater est errorū. Vnde legitur in Concilio Tolet. Ignor-

Ignorantia mater cunctorum errorum, maximè in sacerdotibus Dei vitanda est, qui officium docendi in populo Dei sumpserunt. Et post pauca: Sciunt autem Sacerdotes Scripturas sanctas & Canones, & omne opus eorum in prædicatione & doctrina consistat, atque ædificent cunctos tam fidei scientia, quàm operum disciplina. Sed debet notare, quod docens sacram Scripturam non debet intellectum tantum recipere à se ipso, sed debet prius sacram Scripturam audiuisse à magistro: Ea scilicet ratione, vt Scriptura non solum secundum suum proprium ingenitum exponatur, sed iuxta proprium sensum ab auditoribus intelligatur. Vnde per Clementem Papam dicitur: Lex Dei cum legitur, non secundum proprii ingenij virtutem, sed secundum suam intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim verba multa

in

in Scripturis diuinis, quæ possunt trahi ad eum sensum quem sibi vnusquisque spontè præsumit, sed non oportet. Non enim sensum extrinsecus alienum & extraneum debetis quærere, vt quoquo modo ipsum Scripturarũ authoritate confirmetis: Sed ex ipsis Scripturis sensum veritatis oportet capere. Et ideo oportet ab eo scientiam discere Scripturarum, qui eam à maioribus secundum veritatem sibi traditam seruat, vt & ipse possit eam, quam rectè suscepit, competenter asserere. Vnde Hieronym. ad Rusticum: Sic viue in Monasterio, vt clericus effici merearis, multo tempore discere, quæ postmodũ doceas. Idem eidem: Non prius miles sis, quam tyro, nec prius magister, quàm discipulus, & post aliqua: Nec ipse te doceas, & absque doctore ingrediaris viam quam nũquam ingressus es. Inconueniens enim est & damno-

damnosum, quod tunc oporteat
 Abbatem rudem esse discipulum,
 quando ipsum est necessarium esse
 magistrum. Talis igitur debet esse in
 prælatus assumptus, qui semper sit
 ad docendum paratus: nec tunc in-
 cipiat discere, quando oportet do-
 cere. Vnde magister Gratianus:
 Hinc etiam vedes quibus arca por-
 tabatur, iugiter annulis erant infer-
 ti, vt cum arca esset portanda, nul-
 la fieret mora de introducendis ve-
 stibus; quia prædicatores, per quos
 circumfertur, litteris sacris semper
 debent insistere, ne tunc querant
 discere, cum alios ex officio debent
 docere.

Notabis igitur, & colliges ex præ-
 missis, quod prælatus debet habere
 competentem scientiam, antequam
 verbum Dei alijs prædicet. Sed de-
 bet habere nihilominus sanctam vitam,
 per quam subditorum vita exem-
 plis informetur. Et conscientia bo-
 na,

na, est necessaria propter ipsum: fama verò sancta, est necessaria propter subditum; sicut dicit Beatus August. Nolo ut aliquis ex vobis inueniat malè viuendi occasionem.

Providemus enim bona, ut ait Aposto-

2. Cor. 8.
21.

lus, non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Propter nos Conscientia nostra nobis necessaria est: propter vos fama nostra non polui, sed pollere debet in nobis. Dux res sunt conscientia & fama. Conscientia necessaria est tibi, fama proximo tuo. Est igitur discipulis prælati vita ad bonum, & ad malum quædam magistra; & quod à prælati agitur, facilè trahitur à subditis in exemplum. Et propterea memoriæ est commendandum, illud B. Greg. terribile verbû: Prælati, inquit, tot mortibus digni sunt, quot perditionis exempla ad subditos transmittunt. Consideret igitur Abbas suos ædificatiuos mores ostendere in publico, & carnis desideria reprimi.

reprimere in occulto, ne sit reprehensibilis in eo quod prædicat. Instructionem recipiens saltem à gallo, & si eam recipere distulit, à Paulo dicente: *Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Gallus enim sese prius alis verberat, demum cantat. Et secundum **Cap. 2.** B. Patris nostri doctrinam, cum de monitionibus suis alijs emendationem subministrat, ipse efficitur à vitijs emendatus.

In primæ partis particula est ostensus reprehensibilis boni exempli defectus, sed nec minus reprehensibilis in hâc secunda ostenditur de vitæ correctione defectus.

Et nota, quod circa correctionem debet adhibere prælatus summam discretionem: vt liberando culpâ, liberet pariter & naturâ, iustitiam teneat, & misericordiam non relinquat. Staterâ namque quam debet

bet in manu gestare, debet vtrumque diligenter pensare. Hinc beatus Gregorius ait: Omnis qui iuste iudicat stateram in manu gestat, in vtroq; penso iustitiam & misericordiam portat. Sed per iustitiam reddit peccati sententiam, per misericordiam peccati temperat pœnam: in iusto libramine quædam per æquitatem corrigat, quædam per misericordiam indulgeat. Hinc beatus Augustinus ait: Duo ista nomina cum dicimus, homo peccator, non vtique frustra dicuntur; quia peccator est, corripe, & quia homo est, miserere. Nec omnino liberabis hominem, nisi persecutus fueris peccatorem. Item: Ita nulli hominum claudenda est misericordia, sicut nulli peccatori impunitas relaxanda.

Verum quamuis discretionem dicam in correptionibus habendâ, non tamen ipsam correctionem iudico

dico deferendam. Nec circa hæc, quæ præmissi, modicum valet & facit, quod B. P. noster discretissimus de Abbate, ac eius discreta correctione scripsit, inquiens: *Semper su-*

Cap. 64. *perexaltet misericordiam iudicio, ut & idem ipse cōsequatur. Oderit vitia, diligat fratres. In ipsa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimine, dum nimis cupit eradere aruginem, frangatur vas. In quibus non dicimus, ut permittat nutriri vitia, sed prudenter & cum charitate ea amputet, prout cuique viderit expedire.* Item:

Cap. 2. *Neque dissimulet peccata delinquentium, sed mox ut caperint oriri, radicibus ea, ut praualet, amputet, memor periculi Heli Sacerdotis de Sylo.*

Attendendum sane est, ne quando aliquid districtius agitur, ultio sit non ex motu furoris, sed castigatio procedens ex zelo charitatis; sicut dicit Greg. Necesse est ut quidam
 9012 damnis,

damnis, quidam verò verberibus
 corrigantur: & cū paulò districtius
 agitur, ex charitate agendum est, &
 non ex furore: quia ipsi hoc præsta-
 tur qui corrigitur, ne gehennæ i-
 gnibus tradatur. Propter hoc autē,
 intelligo charitatem & misericor-
 diam esse debere nō minus, remis-
 sant, sed prudentē potius, & discre-
 tam. Nam vnius fatua liberatio, pos-
 set esse multorum perditio. Vnde
 B. Ambr. Est iniusta misericordia.
 Deniq; in lege scriptum est de quo-
 dā: Non miserearis illius. Et iterū
 vsq; ibi: Nonne innocentem tradit
 exitio, qui liberat multorum exitia
 cogitatem? & infra. Facilitas enim
 veniæ, incentiuū tribuit delinquē-
 di. Item decretū dicit: Ferro necesse
 est vt abscindantur vulnera, quæ fo-
 mentorum nō sentiunt medicinā.
 Qui enim parcit indiscretē vni fla-
 gitioso, multorū interitus, & cōta-
 minationis est occasio. Vnde Hier.

Quæ

Quæ est ista misericordia? quæ ista bonitas? vni parcere, & omnes in discrimen inducere? Polluitur enim ex vno peccatore populus: nã sicut ex vna oue morbida totus grex inficitur, sic etiam vno fornicante, vel aliud scelus quodcumque committente, plebs vniuersa polluitur.

Verum Abbas quandoque dimittit corrigere delinquentes, quia pigritiæ deditus, negligit vigilare. Et quia vitiosus, scit se reprehensibiliter viuere. Et quia nimis vitiosis humanus, eos, cum potuit, omisit punire. Et quia terrenis nimis attentus, scandala timuit incurrere. Et quia nimis tacitus, malis, quæ permisit invalescere, bene nequit occurrere.

Circa primum notandum, quod pigritiæ somnus est in prælato damnabilis, & damnosus. Nam eo dormiente, venti temptationum in Monasterio

nasterio fratribus non desunt, demones portas aperiunt, malum semen in mentibus ponunt: materiam clausuræ materialis vel spiritalis dirimunt. Et monachi pestilentiales morbos incurrunt: Quia non desunt venti tentationum. Est enim Abbati sollicitè vigilandum, & inualecente procella orandum, & Domino illud Matth. dicendum: *Domine salua nos, perimus.* Ne fortè si inualuerit in eo negligentia torpor, fit sicut ille sopitus gubernator, cui dicitur in prouerb. *Eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo.* Necessè enim est populum corrumpere, vbi constat gubernatorem dormiendo non esse. In Prouerb. *Vbi non est gubernator, populus corrumpet.* Ideo prælatus somno deditus reprehenditur, & illud Marci ei à domino dicitur: *Simon dormis? Demones etiam portas aperiunt, cum*

Matthæ
8. 26.

Prouerb
23. 34.

Prouerb
11. 14.

Marci
14. 37.

L iani-

ianitorem, scilicet Abbatem, per negligentiam sciunt dormire: cui dominus vigilias indicit; ipse enim in Marco dicit: *Dedit potestatem seruis suis cuiusque operis, & ianitori precepit ut vigilet.* Si etiam demones Abbatem dormire sentiant, malum semen in mentibus monachorum dormientium seminant, ut legitur in Matth. *Cum dormirent homines, venit inimicus & superseminavit Zizania in medio tritici, & abijt.* Materia etiam destruitur clausuræ spiritualis, nonnunquam etiam rumpitur & materialis; ut legitur in Prouer. *Per agrum pigri hominis transiit, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant urtica, & operuerant superficiem eius spina, & materia lapidum destructa erat.* Præterea parati sunt morbi pestilenciales, corrumpentes humores spirituales. Et ideo dicit quidam sapiens. *Tantum habet prælatus negotij, quan-*

Marci
13. 34.

Matth.
13. 25.

Prouer.
24. 30.

quantum medicus in pestilentia. Et in Apoc. prælato dicitur: *Esto vigilans & confirma cetera, quæ mortura erant.* Apoc. 3. 20

Secundò prælatus quandoq; reprehendere omittit: quia non irreprehensibiliter vivit; sicut Beatus Bernardus dicit: Nemo fideliter reprehendit, in quo se esse irreprehensibilem, non confidit. Timet non peccantes reprehendere, ne illud Evangelicum sibi dicant infaciem. *Hypocrita, ecce primum trabem de oculo tuo.* Matthæ 7. 5. Neq; enim potest esse sanum verbum & irreprehensibile, nisi sit gravitas in corpore, & integritas in mente, bonum exemplum in opere. Ad hoc enim Titus instruitur, cum sibi per Apostolum scribentem dicitur: *In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, in verbo sano & irreprehensibili.* Tit. 2. 7. Idcirco vt Abbatis sit sana prædicatio,

Joan. 8.
70

dicatio, necessaria est in eo interior purgatio, & tunc demum potest esse sana aliorum correctio. De his Beatus Gregorius ait: Reuocentur intus itaque ad conscientiam, vt prius propria corrigant, & tunc aliena reprehendant. Et idem super illo verbo, *Iesus inclinans se deorsum digito scribebat in terra*, dicit: Cum cuiuslibet proximorum errata conspicimus, non hac antea reprehendēdo iudicemus, quā ad conscientiam nostram humiliter reuersi, digito eam discretionis solerter exculpemus; & quid in ea conditori placeat siue displiceat, examinatione dirimamus.

Tertio, prælatus nimis vitiosis humanus, falsam sibi curialitatem assumit, & vt ei non displiceat, delinquentium culpas ferire omittit. Iste non est delinquentis fidelis amicus, sed crudelissimus inimicus. Nec debet iudicari maleuolus, quia
 corrigit,

corrigit, imò debet reputari aduersarius, quia vulnus non secando, putrescere derelinquit. Vnde Beatus Augustinus dicit: Non vos iudicetis maleuolos, quoniam crimē alterius indicatis: magis quippe nocentes non estis iudicando crimen, quam si fratres vestros, quos iudicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habet in corpore, quod vult occultari, dum timet secari, nonne à te crudeliter sileretur, & misericorditer iudicaretur? Quanto ergo debet potius manifestare, ne deterius putrescat in corpore. Item Augustinus: Melius est cum seueritate diligere, quam cum lenitate decipere, &c. Usque ibi. Et qui phreneticum ligat, & qui letargicū excitat, ambobus molestus existit, & tamen ambos amat. Prælatus verò qui non habet veram charitatē, & prætendit ad subditum falsam

humanitatem, si quandoq; ipsum arguit, tepidè reprehendit; sicut in lib. Regum legitur de Heli: qui dicebat filijs suis: *Quare facitū res huiusmodi quas ego audio?* Et quod ei accidit & filijs, terribile est subditis, & horribile ipsorum praelatis.

Quartò, qui terrena diligit, subditos non corrigit, scandalum timens incurrere, vel possessiones amittere, caput tremulum cū Cain noscitur habere, id est, in mēte trepidare propter possessiones ne ab eis abijciatur, vel etiam ne corporaliter affligatur. Et ideo cum Cain prædictus dum trepidat, in suo corde tremulo semper clamat illud

1. Reg. 2.
23.
Genes. 4.
14.
Genesis : *Ecce eijcis me hodie à facie terra, & à facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra; Omnis igitur qui inuenerit me, occidet me.* Ipse verò fratricida peissimus, qui deberet esse fratris custos fidelissimus, de peccatis fratris interrogatus, respon-

spondendo illud Genes. videri
 vult excusatus : *Num custos fratris
 mei sum ego ?* Ipse dimittit corrigere:
 quia scandalum timet incurrere,
 qui non deberet plus diligere pro-
 ximum, quàm Deum; nec magis ti-
 mere scandalum , quàm mortis
 æternæ periculum. Talis planta-
 tio inordinati amoris, & vilissimi
 timoris, à diabolo plantatur in cor-
 de : & ideo non erigitur, sed eradi-
 cari meretur ; sicut in Matth. dici-
 tur *Scis quia Pharisei audito hoc ver-* Mat. 15.
bo scandalizati sunt ? Respondit & 12 & 13.
dixit eis : Omnis plantatio, quam non
plantavit pater meus celestis, eradica-
bitur; sinite illos, cæci sunt, & duces
cæcorum.

Quintò, dimittit prælatus corri-
 gere : quia permisit mala inuale-
 scere, quibus nequit occurrere. De-
 bet autem Abbas obuiare initijs, nec
 radicem permittere crescere vitijs,
 sicut ait B. P. Benedictus : *Mox ut cap. 21*
L 4 . ceperint

ceperint oriri vitia, ea, vt praualet,
radicitus amputet. Sunt enim vitia
in ipso suo ortu dum nouella sunt,
vt non figant radices, non nutrien-
da, sed totis viribus extirpanda: si-
cut primi motus sunt in principio
tenendi, & ad Christum allidendi.

Psalm.
136.9.

Vnde dicit *Psal. Beatus qui tenebit
& allidet paruulos suos ad petram.*

Exod.
12. 29.

Vnde nota, quod non posset plenè
beatorum populus liberari, nisi
contingeret iniquorum paruulos,
& primigenitos primitus occidi, id
est, eorum vitia in eius exordio ex-
tirpari. Nam sicut legitur in *Exod.*
*Israëliticus populus est in morte
primogenitorum à Pharaonis tyrā-
nide liberatus. Fas est etiam & ab
hoste doceri; & ideo sicut Pharao
præcepit occidi paruulos Hebræo-
rum, ita nos à nobis subditis debe-
mus euellere vitiorum initia: Ser-
pens enim ille callidus & antiquus,
sua lubricitate intrat de facili totus,*

&

& ideo capite est tenendus, sicut dicit B. Hieron: Lubricus est antiquus serpens, & nisi capite teneatur, statim totus illabitur: Et ideo dicit poëta,

Principijs obsta, serò medicina paratur,

Cum mala per longas inualuere moras.

Extinguendus est enim ignis modicus in scintilla, ne magna virtutum incendatur sylua; sicut dicit B.

Jacobus: *Modicus ignis, magnam syluam incendit.* Et Eccles. *A scintilla*

una augetur ignis. Debet etiam multum attendere prælatus, ne non redarguendo, & sic quodammodo consentiendo, sit alienis vitijs occupatus, siue maculatus. Vnde dicit Beatus August.

Duobus modis non te maculet malus, si consentias, & si redarguas. Et post pauca: Neque ergò cōsentientes sitis malis, vt ap-

L 5 pro-

Jacobus

3. 30

Eccles. 110

34

250 SPECVLI D. BERNARDI
probetis, neque negligentes, vt non
arguatis.

Verum in correctionibus faci-
endis, & pœnis infligendis, debet
Abbas delinquentes ducere per
gradus, quos in capitulis de excom-
municatione culparum, & qualis
debeat esse modus excommunica-
tionis, & quinque sequentibus ca-
pitulis, enumerat S. P. N. Benedi-
ctus: nisi sit materia furiosa & infir-
mitas adeò periculosa, quod sine
maximo damno non possit differ-
ri, vt oporteat ipso die mederi. Et
hoc habet locum in illis contagio-
sis vitijs, vbi non est opus fomentis,
sed insistendum est euacuationibus,
vel repentinis abscissionibus. Tunc
enim præ oculis habito solo Deo,
Abbas debet vti concessio sibi arbi-
trio; sicut dicit B. P. Benedictus:

Cap. 23.
Cap. 24. *Secundum modum culpe, & excom-
municationis, vel disciplinae, debet ex-
tendi mensura. Qui culparum modus
in Abbatis pendeat iudicio.* Se-

Sequitur de vltima particula prima partis, scilicet de nimia temporalium solitudine, & spiritualium omissione.

Circa hæc considerari potest, quòd Abbas nimis sollicitus de temporalibus, & nihil vel parùm de spiritualibus, meritò videtur esse gibbosus, qui dum cælum respicere nequit, terrena sola respicit, spiritualia non attendit. Vnde B. Gregorius dicit: Gibbosus est, quem terrenæ solitudinis pondus deprimit, ne alia vnquam respiciat, sed solùm his, quæ in infimis celantur, intendat. Et post pauca: Quia cogitationis statum erigere non valet, quem terrenæ solitudinis vsus curuum tenet. Nos verò cum Deus sit pars hereditatis nostræ, de Deo principaliter debemus curare. Vnde B. Ambrosius: Cui portio Deus est, nihil debet curare nisi Deum. Et post pauca. Quod enim ad alia

confertur, hoc religionis cultui, atque huic officio nostro decerpitur. Et B. Hieronymus: Nihil minus securius est, quam propter nummum Deum contemnere.

Debet autem sollicitudo esse Abbatibus, non tantum ut bene praesit, sed ut bene proficit. Vnde Apostolus ad Romanos. *Qui praesit in solitudine.* Idem: *In solitudine ne non pigri.* Illam tamen sollicitudinem debet excutere, quam de fallacia huius saeculi constat esse. Quod si fuerit in Abbate, verbum Dei suffocat in mente eius, sibi parans afflictionis multiplicem ludum, & tam ei quam subditis modicum, vel penitus nullum fructum; ut dicit Saluator in Matth. *Qui autem seminatus est in spinis, hic est, qui verbum DEI audit, & sollicitudo saeculi istius, & fallacia diuitiarum, suffocat verbum, & sine fructu efficitur.* Item in Luca: *Quod autem in spinas cecidit; hi sunt, qui*

Rom. 12.
8. & 11.

Matth.
13. 22.

Luc. 8.
14.

qui

qui audierunt & à sollicitudinibus, & diuitijs, & voluptatibus vitæ, euntes, suffocantur, & non referunt fructum.

Sollicitudo enim prælati est, vt non sit merè & principaliter temporalis; & cum temporalia ei concedantur ad vsum, sic eis vtatur, vt nõ cõsideret damnum transitoriũ, sed æternum; is enim temporalibus, & mundanis debet vti, sed sollicitudine nimia prohibetur abuti. Vnde

Apost. ad Corinth. *Qui vtuntur* 1. cor. 7. *hoc mundo, tamquam non vtantur: 31.*

præterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Ideoque Abbas debet suam affectionem à sollicitudine mundanorum excutere, & orationi deuotè intendere; ad quod Apostol. eum intendens

preparare, ad Philip. ait: Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione, & ob- Philip: 4 6.

secratione, cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum.

L 7 Nimia

Nimia enim sollicitudo mundanorum est valde damnosa, quando est in mentibus prælatorum; ipsa enim prælatum affligit, quiescere non permittit, & quicquid cogitat, totum perit, & quod magis timuerat, hoc incurrit. De primo dicitur in Ecclesiastic. *Peccatori autem dedit afflictionem. & curam superfluum: ut addat, & congreget, & tradat ei, qui placuit Deo: Sed & hoc vanitas est, & cassa sollicitudo mentis.* De secundo in Ierem. *Pra solitudine quiescere non potuit.* De tertio in Prover. *Expectatio sollicitorum peribit.* De quarto in Ierem. *Gladius, quem vos formidatis, ibi comprehendet vos, & fames pro qua solliciti estis, adhaerebit vobis.* Ideoque à nobis debemus nimias sollicitudines temporalium excutere, & in Deum projicere; sicut dicit B. Pet. *Omnem solitudinē vestram projicientes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis,*

In

Ecccl. 2.
26.Ierem.
49. 23.
Prover.
11. 7.
Ierem.
42. 16.1. Pet. 5.
7.

In quantum enim possumus,
 temporalia per vicarios dispense-
 mus, & in his quæ Dei sunt, per nos
 ipsos pro viribus intendamus: illa
 enim agenda sunt per vicarios, ista
 autem per nos ipsos. Et ne consu-
 mamur stulto labore, utamur si vn-
 quam possumus lethro consilio,
 quod Moyse in Exodo dedit,
 quando sibi dixit: *Non bonam rem Exods
 facis, stulto labore consumeris, & tu, 18. 18.*
 & populus iste qui tecum est: *Ultra vi-
 res tuas est negotium, solus illud non
 poteris sustinere; sed audi verba mea
 atq; consilia, & erit Deus tecum. Esto
 tu populo in his quæ ad Deum pertinet,
 ut referas quæ dicuntur ad eum, osten-
 dasq; populo caeremonias & ritum co-
 lendi, viamq; per quam ingredi debeant,
 & opus quod facere debeant. Prouide
 autem de omni plebe, viros potentes,
 timentes Deum, in quibus sit veritas,
 & qui oderint auaritiam. Et constitue
 ex his tribunos, & centuriones, &
 quin-*

quinquagenarios, & decanos, qui
iudicent populum omni tempore. Et
post pauca. *Leuius q̄ tibi sit partito in
alios onere.*

CAPITVLVM II.

IN QVO PRÆLA-
TI NEGLIGENTIAM,
PROVIDENDI CON-
uentui necessaria, de-
testatur.

INTER cæteras nam-
que sollicitudines, quæ
Abbari debent incū-
bere, debet esse non
minima fratribus suis in necessario
prouidere. Nam cū ipsi Domino
seruientes, sint pondus & æstus
por-